

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošljana:

Vse leto . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „glasnicah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ „ 2 „
6 „ „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za branbo narodnih pravic.

Z veliko radostjo in opravičenim ponosom naznanja odbor slovenskega političnega društva „Sloga“ svojim p. n. društvenikom in vsem onim rodoljubom, kateri so se bili na njegovo povabilo v ogromnem številu zbrali pri javnih letosnjih zborih v Kviškem in v Kobaridu, sledeti odgovor na sklenjeno in odposlano adreso:

Št. 1061

P

Slavnemu predsedništvu političnega društva „Sloga“ v Gorici.

Njih Veličanstvo Presvitli Cesar so z Najvišim sklepom od 9. maja t. l. blagovolili z Najvišim dopadajenjem vzeti na znanje izraz lojalnosti, kterege je društvo „Sloga“ v svojej adresi od 8. aprila t. l. objavilo.

Ob enem so Njih Veličanstvo Presvitli Cesar naj milostljiveje blagovolili pooblastiti gospoda ministra notranjih zadev, predsedništvu društva po meni na znanje dati, da se imajo one plašilne govorice pripisovati edino le zaničljivemu skrivnemu snoranju posameznih prenapetih in revolucionarnih elementov italijanskega prebivalstva, da nimajo čisto nobenega pravega temelja ter da ne morejo gledé na mogočnost monarhije in na lojalno zadržanje kraljeve vlade italijanske v mednarodnih razmerah dati ne najmanjšega vzroka do strahu. V tem ko mi je posebno po godi, naznani slavnemu predsedništvu te besede našega visokega Vladarja, spomnim, da ob enem spročim ravno to vsled Najvišega povelja tudi tistim občinam, katere so izrazile njih lojalno mišljenje po posebnih adresah.

V Trstu dne 14. maja 1878.

C. k. namestnik Njih. e. in k. Apostolskega Veličanstva na Primorskem.

Feliks baron Pino. l. r.

Slovenci kot živa trdnjava na jugu.

Iz Trsta 21. maja (Izv. dop.)

Izvrstno je bilo, da sta „Soča“ in „Narod“, zadnji še celo per extenso, prinesla prevod dopisa „d'ol-

tre Isonzo“ v jako imenitnem ital. časniku „Fanfulla“. — Menim, da se bodo Vaši in naši vroči Italijančiči malo ohladili po tem treznom dopisu, ki dohaja iz obljubljene dežele. — Pa tudi naša vlada najde lehko dosti morale v tem dopisu; dopisnik namreč nasvetuje italijanski vladi prijateljstvo z Avstrijo, katero bi imelo svoje želo proti Slovanstvu v Avstriji; mej vrstami pa se lehko čita, da bi Avstrija postala jako imponentna vlada, ko bi se naslanjala na Slovanstvo, katero dopisnik imenuje jako lojalen avstrijski element. Naravno izvira iz tega dopisa, katerega je pisal gotovo nek konservativen Italijan v Trstu, ki je prav tako zagrizen proti Slovanom, kakor vroči Italijančiči, pa v odločilnem momentu nič manj nevaren Avstriji, nego zadnji, — da Avstrija se mora tukaj zanašati edino na slovanski element, katerega je treba podpirati na vse mogoče načine, da se okrepe in postane tukaj naravna trdnjava, Italiji grozeča, pa za vedno vničajoča one sauvarije o „Italija unita, ma non compiuta“, katere se citajo tudi na severnih mestnih vratah Vidma.

Ozrimo se samo v Dalmacijo; ta dežela je veljala še pred 10 leti, ko so tam „paševali“ „avtonomaši“ za popolnoma italijansko domeno; a komaj je vlada poslala tista moža, ki razume prave avstrijske interese, kako se je tam vse na enkrat spremeno? O Dalmaciji denes niti vroči Italijančiči več ne dvomijo, da je popolnoma slovenska dežela. — Tacega mora pa poslje naj nam vlada sem na Primorsko, pa bomo v desetih letih tudi mi drugače govorili z našimi Italijančiči. — Kakor sem uže omenil, nam škodujejo takzvani konservativni Italijani tukaj na Primorskem še veliko več, nego pa oni vroči lahoni (partito di distacco); ti konservativni gospodje so na visokih upljivih stopnjah a la Lapenna, Bajamonti itd. v Dalmaciji in oni z svojim upljivim na Dunaji največ k temu pripomorejo, da se Italijanizem tukaj širi na vse strani; oni nasvetujejo, da se bacnejo naše prošnje za narodni naš jezik v šoli in uradu; a vlada ne previdi, da ti počasi in pa sigurno pripravljajo te dežele za italijansko kraljestvo; mej tem ko oni „partito di distacco“ bolj naravnost in odkritosrčno delajo za ta cilj; ti kričači brez pravega upljiva so torej veliko manj nevarni, nego pa oni, ki po Machiavellistično zasledujejo svoj cilj po ovinkih. —

„Raison d' etat“ ali državna misel pa stavi tukaj alternativo: More li Avstrija brez nevarnosti dopustiti, da se tukaj širi element, ki naravno gravitira v svoj centrum; zamore li Avstrija odpovedati se tem deželam, če hoče še biti velevlast Avstrija? Vsak bo rekel, tega ne more, je neobhodno potrebno, da se

država postavi naravnost v boj proti takemu elementu; alternativa je torej: ali mora naša država odpovedati se tem deželam in veljavi kot velevlast, ali pa mora popolnoma paralizirati odvajen upliv italijanskega elementa tukaj na obrežji Avstrije, ker „raison d' etat“ ne pozna v tem obziru nobene srednje poti.

Da pa izvrši to še precej teško delo, posluževati se mora naravnih potov in kateri so ti naravni poti? — Avstrijska vlada mora tukaj skrbno gojiti slovenski narod; mora mu dati vse pogoje hitrega in dobre razvitka v duševnem in materialnem zmislu in mora posebno na to paziti, da slovenski element dobri v roke v vseh zastopih ono prevažno večino, katera popolnoma po krvici in per nefas zdaj tiči v rokah Italijanov; njej se nij niti zanašati na takozvane zmerne ali konservativne elemente italijanskega življa na Primorskem; vzeti mora tem ljudem prvačstvo, kakor je to storila v Dalmaciji.

Da pa bode to lehko mogoče, je neobhodno potrebno, da pomnoži slovenski element v južni politički grapi, s kratka, da spoji s primorskim deželami in tudi slovensko Kranjsko in osnuje popolnoma novo južno avstrijsko deželno grupo, katera naj se uže imenuje kakorkoli hoče. — Da se pa to more zgoditi po ustavnih potih, trebalo bo, da se sploh vsa Avstrija preuredi, da nastopi druga vlada z drugačno večino v prih. drž. zboru, akopram se sliši da bi celo sedanja vlada ne bila popolnoma protivna tej ideji. — Bliža se čas odločilnih činov za Avstrijo. Tam na jutrovem ima naša država velike interese, morala bode na vsak način pomnožiti prej ali poslej slovenski element in če hoče res odvažno besedo govoriti na Balkanu, nij drugače nego, da zadovoli avstrijske mnoge Slovane. — Če tega ne stori, po tem bodo v Avstriji toliko časa sedanje kaotične razmere, da naša država popolnoma oslabi in postane „sujet de question européenne“.

Ali to naj si zapomnijo Italijani, da v avstrijskih zalivih jadranskega morja ne bode nikoli vihrala ital. „trikolora“. Mi Slovani na avstrijskem jugu hočemo pred vsem Avstriji biti, ker pod Avstrijo nam je prej ali poslej zagotovljen razvitek naše narodnosti; če pa ne moremo biti Avstriji in moramo po sili vtoniti, potopili se bomo rajši v tevtonskem, nego pa italijanskem morju; sploh ne bodo severni narodje nikoli popustili jadranskega zaliva Italiji in vsaka poskušnja po teh deželah znala bi Italijo spraviti v veliko nevarnost. Kakor sem omenil, v Avstriji močno vré, kmalu se mora razsoditi, ali bo Avstrija še kedaj srečna, ali ne; sedanja sistema pa se bliža kraju in v odigled prenaredbam moramo mi Slovenci še o pravem času povzdigniti svoj cilj po ovinkih. — Morda bi bil v tem obziru celo

pravo; to naj bo inter parenthesis in poglejmo rajši, kako delujejo narodnjaci.

Gledé na način delovanja, delé se narodujaci v dve vrsti: eni ljubijo družbo in, več ko jih je, rajši so, sklepajo tako: kar eden ne vé, drugi pové, kar eden ne more, drugi pomore, vsak nekoliko in že bo kaj, več oči več vidi, ves svet vse vé. Drugi delajo vsak za se in pravijo tako: vsakemu svoje, kar je moje, bodi meni pristeto, kar je tvoje, sam shrani, kdor više zleti, tisti stavo dobí; samo meni naj se ne kaže kdo pred oči, ker ako ga zasatiš na tisti poti, koder jaz hodim, naj se pripravi, eden, ali drugi obleži. Kteri so veči? Po moji misli družboljubi ne, ker nemajo zaupanja v svoje moči, tedaj tudi moči ne; prehlevnvi so, preveč prijateljsko si roke stiskajo. Hvalrevnedri so tisti, ki imajo toliko poguma v sebi, da se ločijo od drugih, da druge izpodrivajo, ker v tem se kaže njihova krepost, da na lastno roko igrajo, da se vsakemu združenju z drugimi ponosno in odločno v bran stavijo. Zato živili odločni narodnjaci! (Živili! se razlega po vsej dvorani.)

Kak je pa predmet narodnjaškega delovanja? Tega nij lahko povedati, ker tudi v tem noso edini, ločijo se v dve vrsti. Nekteri pravijo: prešel je čas, da je en mož združeval v sebi vse vedenosti, nemogoče je priti človeku v take okolišnice, da bi mogel narodu

LISTEK.

N A R O D N J A C I .

(Spisal Lukev Matija.)

Tam daleč pod solncem, v globoki Turčiji, obhajajo danes nenavaden dan. Pred sultanovo palačo v Stambulu na velikem trgu se giblje brez števila ljudstva, na krasnem vzvišenem prestolu sedi sultan v bleščeci cesarski opravi, okoli njega v polkrogu stojé najviši državni uradniki in poglavari države. Danes se je izpolnilo štiristoto leto, odkar se blešči polumesec ob Helespontu; zato je ukazano veselje in praznovanje. Vendar nečemo se tu muditi in gledati, kar domačestokrat vidimo; stopimo v stransko ulico, v tih kraj, kjer se na drugi način slovesnost obhaja.

Turška akademija znanosti je imela ta dan svoj letni občni zbor, v katerem se je med drugim obravnavalo vprašanje: ali izvira rodoljubje iz srca, ali iz možganov? Zarad pomanjkanja prostora moramo obširno razpravo opustiti in priobčimo le govor, kateri je imel profesor zgodovine in statistike gospod Zul-kar-pain. Rekel je: „Slavna gospoda! rodoljubje je staro,

sebeljubje še starši; zato tudi v naših časih več sa moljubov ko rodoljubov štejemo. Kmalu bi bil pozabil: rodoljub je tisti, ki svojo čisto ljubezen do naroda kaže v dajanju prostih lastne ljubezni; samoljub je tisti, ki izvršuje dela značega rodoljubje zato, da ga narod ljubi in hvali in časti. Po vunanjem se tedaj ne ločita, ker oba delata ravno tisto, po notranjem žudi ne, ker notranjost je temna, našim očem zakrita. Zato samoljub lahko reče rodoljubu: sebičen si, pa po krvici; in rodoljub lahko reče samoljubu: narod ljubiš, in tudi po krvici. Kteri je več vreden? Na rodnu sta oba, ker oba delata za narod, vendar le samoljub dela za cel narod, rodoljub pa ne, ker na se ne misli, tedaj nema celega naroda pred očmi. Zato: živio samoljub! (V zbornici se trikrat odmeje soglasni klic: živio samoljub!).

Kakor sem del, narodnjaka sta oba in tem smo ju izjednili, da nam ne porče kdo: „razprtje delate, moči cepite, narod tirate v propad“ tega ne, narodnjaka sta oba. (Cela zbornica: narodnjaka sta oba!).

Narodnjak, to mora biti kaj čedna in prijetna stvar: vse govorí o nji, povsod je jo v obilnosti, da bi le ne bilo tudi kake ponarejene vmes, kakor se godi šampanjcu, da ga piyejo po vsi Evropi in še dalje, dasiravno ga malo pridelajo na leto. — Aj, aj! že spet sem se pozabil: sumnjenje na gre v znanstveno raz-

mogoč tabor kje na Krasu, katerega bi se vdeležili Slovenci z Goriškega, Trsta in Istre in na katerem naj bi se sprejela resolucija za spojenje Primorskega s Kranjsko iz uže navedenih razlogov.—Kakor se čuje, bi morda niti vlada n' bila nasprotna taki izjavi; zato je pa poskusimo, začnimo soper pripravljati javno mnenje za nše narodno združenje.*

Dopisi.

Iz Solkana, 20. maja t. l. (Izv. dop.) (Volične v kupčiško zbornico.—Narodno življenje.—Razno.) Volitve v kupčiško zbornico bi nas bile narodne Solkance skoro osramotile pred slovenskim svetom in to zaradi neškrbljivosti naših veljavnih mož, kateri bi bili morali naše volilce opozoriti na važnost te volitve, kakor so bili sami opozorjeni. A zgodilo se je, da je precej drugače, ko so bili volilci listki našim volilcem oddani, prispevali iz Gorice v naš narodni Solkan dobro znani bogataš, kateri bi imel višo pravico Slovensec biti nego se Italijana štuliti in je s pomočjo enega agenta (nekaj narodnjaka?) volilce prevaril, da so mu vse listke podpisali, ne poznavši pravi namen uplivnega agitatorja. Vse prave domače rodoljube je hudo presenal pozvedeti, da je zgoraj omenjeni renegat vse volilne listke na lahonsko stran v Gorico odnesel. Da je bilo vsaj polovica naših volilcev popolnoma preverjenih, da so listke ne vedoč zakaj in za koga podpisali, dokaz je, da so potem, ko se jih je stvar v pravem svitu pokazala, preklicali oddane svoje glasove, in ker je volilna komisija sprejela njihov opravičeni protest, zgubila je lahonska stranka šest glasov in s tem je vsaj deloma rešena čast slovenskega Solkana. Druga polovica volilcev ni protestovala. Mar je s prepridajem glasovala za nasprotno stranko? Upamo, da vendar ne; vsakakor pa moramo zelo občakovati, da je bila ravno zaradi zgubljenih solkanskih glasov vsa stvar v veliki nevarnosti.

Solkanci! Pazite dobro, ko boste v kateri koli zbor že volili, da se ne pustite zapeljati od tacih izdajalcev svojega naroda. Ako ne razumite, kar Vam od Vaših oblastnih prihaja, poprašajte, saj nas je veliko, kateri Vam radovljajo razodevemo, kaj imate in kaj nemate storiti, posebno pa, kadar gre za korist dežele in naroda.

Narodno življenje pri nas nič kaj ne pospešuje. Po zadnjih dveh besedah, katere je naša čitalnica s pomočjo zunanjih društvenikov napravila, ni več ne duha ne sluga o kakem društvenem gibanju. — Tudi med našimi veljaki je neka medsebojna mržnja in razcepljenost, da ni mogoče skupaj priti in katero veselo uro v domači družbi preživeti.

Posebno pa pogrešamo vbrano slovensko petje. To se mi pa naj bolj čudno zdi, da naši pevci, ko gre za kakšno besedo, se kaj pridno po več tednov petja vadijo, po tem pa jih ni med letom skoraj kdaj več slišati. Ali ni to škoda, da se toliko truda le za en večer potrosi, mesto da bi vsako toliko skupaj prišli in v poštnej družbi svoj glas povzgnili.

Namesto poštenega, narodnega petja pa se je zopet zacelo po Solkanu ponocno fantovsko rogovile Šopiritti. Preteklo saboto so se nekda fantje hudo med seboj sprli in po noči velik nemir naredili. Čas bi bil, da bi se takim nepriličnostim, katere celo občino madežujejo, za vselej v okom prišlo in tem bolj,

* Ta zanimivi članek smo prijeli od našega jako marljivega dopisnika iz Trsta in ga pribrojemo—ker še ni naše društvo o tej ideji izrazilo svojega mnenja—kot njegovo osebno prepričanje, o katerem pa dobro vemo, da šteje uže prav mnoge privržence.

Op. ured.

na vsako stran pomagati. Vsakdo naj dela v svojem delokrogu in naj ne sega v področje drugih; uči naj druge, kar zna, in naj si ne prilastuje, kar nema. Drugi ne onetujejo tega v principu, pač pa v djanji: ne moreš izustiti besede, da bi ti je ne presodili, ne moreš se prestopiti, da bi te ne opazovali, vse hočejo videti, vse se vukajo, kar ne pride iz njihove srede, ali kar ne potrdijo, nema nikake vrednosti, je brez veljave. Ti so vse v edici. Kteri narodnjak je više vrednosti, kdor le nekaj ve, ali kdor vse ve? Mislim, da kdor vse ve, kdor pozna vse kote, vse pomene vseh besedi, kdor sreca in obisti preiskuje, komur so znani vse skriti naklepi, vlažežljivost drugih, skrivni nameni in shodi. Zato živili vsevedci! (Živili! gromi po dvorani!)

O pozabljaljivost, pozabljaljivost! kam sem zašel? ali mi ne bodo po pravici očitali, da delam razpor (med učenjaki: intrig), med narodnjaci ko vedno govorim o dveh vrstah? — Ne, ne delam razpora, edini so vsi od prvega do zadnjega, edini so vsi v tem, da vsak ima svoje nazore za edino resivne, nauke svoje za nezmotljive, nazore drugih pa za nevarne, nauke drugih za kvašenje, edini so v tem vsi, da se med seboj sovražijo, obrekajo in opravljajo. Edini so, edini. Sram jih budi njihove edinosti! (Sram jih budi! se odmeva od golih sten.)

Tako je govoril Turšek, pozabil je povedati, ali so tudi narodnjaci turški.

ker sicer pride Solkan ob ves svoj kredit in tudi tuji, kateri nas vsako leto obiskujejo z namenom, da najdejo med nami mirno, zdrave zavetje, nam bodo hrbit obrnili. Saj ima solkanska občina izvrsten policjski red, kojega so možaki celo leto kovali in je zdaj po vseh krčmah razvezen. K čemu je bil ves trud, k čemu stroški za tisk itd., če ostane red samo na papirji — na ulicah pa in po krčmah vlada največji nerед? Občinski zastop bi se moral v tem oziru zavedati svoje dolžnosti in jo vestno spolnovati.

Naša čitalnica bode imela 2. junija svoj letni občni zbor. Ker so na dnevnem redu prav važne točke, bi bilo prav, da bi se družbeniki v obilnem številu zборa udeležili.

Z veseljem sem slišal, da se namerava prih. nedeljo popoldne mnogo goriških rodoljubov zbrati na vrtu pred našo pošto k veseli domači zabavi s petjem. Dobro došli! Naši domači pevci se Vam kaj radi pridružijo in drugi naši rodoljubi tudi ne bodo zamudili ugodne prilike, pokazati, da Solkan še ni to, za kar bi ga bile kmalu označile zadaje trgovske volitve.

Miroslav.

Iz Kviškega, 21. maja. (Izv. dop.) (Čitalnična seja. — Slovenska seja v Vedrijanu. — Tatvina. — Ob italijanski meji. — Letina.) V saboto 18. t. m. imeli smo v našej čitalnični sobi prvo sejo sedanjega čitalničnega odbora. Odborniki vdeležili so se vti te seje, ter pregledali račun prejšnjega odbora, ki se pa ni še konečno rešil. Nadalje so se posvetovali tudi o prevdarku za prihodnje leto, ter marsiktero dobro vrenili, kakor postavim, da društvo še časopisov, knjig itd. pomanjkuje, ki se imajo po mogočnosti prisrketi. Odbor je sklenil, da se v prihodnjem letu več narodnih zabav napravi, ena uže v prihodnjem mesecu. Bog daj dober uspeh, kajti naše ljudstvo in jo obno odraščera mladina potrebuje še dosta narodnega živeza.

Koj drugi dan t. j. 19. t. m. bila je v Vedrijanu, kakor sem slišal, javna zahvala občinskega starešinstva za odgovor našega presvitlega cesarja na adreso vladnosti prebivalcev desnega brega Soče. Ob 3. uri pop. zbrali so se občinski svetovalci, ter imeli v občinski sobi svoje zborovanje do blizu 5. ure. Okoli 6. ure bral se je zbranemu ljudstvu odgovor presv. cesarja, ter mej navdušenimi živio-klici svirala je kviščanska godba cesarsko himno. Starešinstvo je na to soglasno sklenilo, izreci iskreno svojo zahvalo za tolažilna zagotovila Njegovega Veličanstva presv. Cesarja, — dalje Njegovi Ekselenciji, gosp. ces. namestniku, ker je tako uljudno sprejel "Slogino" deputacijo ter blagohotno tolmačil najvišemu prestolu izraze zveste vdanosti vsega tukajšnjega prebivalstva, — društvo "Slogi", ker je spoznavši svoj pravi poklic vse storilo, da se je ljudski patriotizem na najsijajnejši način pokazal in slednji deputacija, katera se je potrudila v Trst, da je tam podala adreso Nj. E. gospodu ces. namestniku.

Vse te točke je godba pozdravljala z avstrijsko himno, sé slovenskim "Naprej zastava Slave" in z drugimi primernimi komadi; — zbrano ljudstvo pa je sprejelo starešinstvene sklepe z neprehljivimi živio-klici.

Tu mej prostim ljudstvom naj bi se goriški Italijančiči in vsi oni, kateri imenujejo prisiljene demonstracije avstrijske vdanosti, prepričali, kako odkritosrčen in globoko vkorenjen je pri nas pravi avstrijski patriotizem.

Preteklo nedeljo ob 10. uri zjutraj, ko je bilo ljudstvo pri sv. maši zbrano, zgodila se je v kožbanski okolici, po domače pri Vrsku, velika tatvina. Domači so bili v cerkvi, pustivši doma dva otroka, ednega 8 let starega, drugega še mlajšega za varuhu. Ravno za časa božje službe došli so trije našemljeni možje, med katerimi je bil eden tudi oborozen s sabljo in puško. Strahovalec otroke, odnesli so v sreberinem in zlatem denarju kakih 700 gold. Žendarmerija jih je koj začela zasledovati, ter jim sledi za petami, a dozdaj jih še nima v pesteh; najbrže so jo pobrisali čez mejo. Starši, že večkrat vam je bilo priporočeno, ne puščajte otrok samih doma!

Mesec maj pokazal nam je bil do polovice najlepše dneve. Na polji kazalo je vse obilno, a varali smo se; ko je v drugi polovici meseca začelo biti vreme nestanovitno, vpala nam je neda na obilen pridek sadja. Cešenj malo, češljje spremene so se v rogliče, in sploh bo drugega sadja prav pičlo. Trta kaže kako dobro. Zdaj imamo večidel dejevne dneve z vetrom, kar polju gotovo ne koristi. Bog daj, da bi nas ta letina ne spravila še bolj v nadloge in revščino!

Izpod Nanosa 18. maja smo prejeli iz kmečkega peresa sledeče vrste: Prijatelj iz Gorice mi je te dni poročal, kako je tamkašnji lahonsko-liberalni list "L'Isonzo" v svoji novici o načrtani ajdovsko-tržaški železnični omnenil, da se bode po tej železnični tudi led vozil iz podzemskih jam hriba "Monte Re" (!) oklenivši zraven tega imena—staro-slavno ime našega velikana Nanoa. Kosmata kapal tedaj gre uže po našem Nanoa? Tudi on naj bi se moral poitali-jančiti,—kakor so v enakem duhu prekratili vaš starodavni slovenski "Travnik" v Gorici in z njimi vred je mnogo drugih ulic, da se pot vgladi — novim me-

jam, po katerih se poželjivo stezajo roke nigdar sitih sosedov. Glejte jih no naše ljubezljive politične čevljarje v Gorici, kako hite pripravljati in obrezavati blago za novi učes, kateri bi tako radi prišli na italijanski črevlj: eno naj bi bil "Tricorno", drugo pa "Monte Re"! Počakajte malo in skrbite, da preustrojite poprej svoja imena na "ič" in po tem pridite in stegnite svoje izdajalske roke po našem "Nanosu", da vam Občanosc in Podnanosc še kože ustrojimo, kakor se spodobi. Jaz sicer ne poznam zgodovine, iz zemljepisja pa vem le toliko, kar sem se od domačega učitelja in pozneje iz časopisov naučil. Menim pa, gošpod urednik, da imate v lepi Gorici uže kacega poštenega rodoljuba, ki pozna zgodovino; tega naprosto, da pokaže v "Soči" goriškim Italijanissom, da nemajo niti najmanjšega pojma o zgodovini naših slovenskih gora, tem manj pa pravice prekrščevati naš Nanos v italijanski aMonte Re". (Smo vstregli med raznimi vesti Op. ured.) Naj si svoj "Monte Re" isčemo tam kje v rajski Italiji; pa naj ne segajo predzno v seršenje gnjezdo, da ne bodo vpici.

Mi pa bomo uže znali, če bo treba, varovati naš "Nanos" pred italijansko pogoltnostjo, kakor varujejo naši sobratje na Balkanu svoje svete pravice pred turško krvoljedostjo.

Kmet izpod Nanosa.

Z Dunaja, 19. maja. (Izv. dop.) Vojska! kdo se ne strese, ko sliši to besedo? Kdo ni še premisljeval o nje nasledkih? Tako smo mislili tudi mi, ko se je vzdignila mogočna Rusija nad krvoljednega Turka. Vedeli smo, da bode boj dolgo trajal in da bude mnogo bratovske krvi prelite. Rusija je polagona korakala, sicer pa trdno. Po padu Plevne vrstile so se zmage za zmago, turška vojska bila je pobita in deloma vjetra. Dospeli so naši bratje slavno do carigrajskih vrat, kjer se je sklenilo premirje. Ali ko so pogoji prišli na dan, zarežali so vsi Slovanom nasprotni elementi na Ruse, in zlasti Turkom sorodni Madjari in samopašni britanski kramarji so pričeli tako mešati in kuriti zoper Ruse, da se je zares čuditi, da ni še prišlo do vojske, hude vojske med Rusi in Angleži. Kdo ne ve, koliko je pretrpel ruski narod v zadnji vojni? Kdo ne ve, kako hira splošno blagostanje v teku krute vojske? Ali ruski narod se zaveda, požrtoval bi vse, da reši časi domovine! In Rusi so pripravljeni udariti se. Ali še nismo vsega upa zgubili do miru, ker može je še sporazumljene. Vse novine prinašajo vesti o misiji Šuvalov-a, od katerega se pričakuje, da se mu posreči prepričati stranki, da vsaka nekoliko odjenja, in da se sanštefansi pogoji prediož kongresu v končno rešitev orijentalnega vprašanja. Mogoče je vse na tem svetu, vederemo!

"Slovenija" je imela dne 11. maja svoj občni zbor. Na dnevnem redu je bila volitev novega prvo-predsednika in odbora. G. Štajer prvo-predsednik društva pozdravi goste in zbrane ude in se jim zahvali za tako obilno obiskovanje. Tajnik govori potem o društvenem delovanju v zimskem tečaju. "Slovenija" je nastopila v tem kratkem času štirikrat v javnost in sicer z najboljšim uspehom. Govornik narisa vse zapreke in homatije, ki so odbor v njegovem prizadevanju zavrale, in razvidno je, da je imel mnogo prestati. A energično postopanje predsedništva in odbora pripomoglo je uverstiti "Slovenijo" v eno prvih akademičnih društev na Dunaji. Po poročilu blagajnikovem se preide k volitvi predsednika in odbora. Voljeni so bili za prvo-predsednika g. Rola, v odbor gg. Jurij Šubic (akademik), Klein, Lenček, Novak in en odbornik bode voljeni v prihodnji seji. Upati je, da bodo "možje na mestu" vodili društvo v tem zmislu, kakor prejšnji odbor.

Pevko slovansko društvo napravi dne 2. junija izlet na deželo. Kakor je slišati, vdeleži se tega izleta skoraj vse slovenska aristokracija dunajska — gotovo gostom siadek spomin prejšnjih veselic na deželi. Ker se bode vršil izlet skupno se "Slov. Besedo" in "Sokolom", nadejati se je, da bode vseko društvo skrbelo po svoje goste zabavati. Kako je lepo videti, da so tukajšnji Slovani tako edini in vzajemni! Tukaj na ptujem, dačec od predrage domovine ne poznamo sovraštva, strankarstva in drugih grehov, ki močno škodujejo narodnemu principu in razvoju, — v korist sovražnikom. Pokazati je treba nasprotnikom, koliko zamore Slovan, in to tem več sé zedinjenimi močmi. Slovenci! vzemite si v izgled taka društva, bodite edini, kadar gre za narodne pravice, obnašajte se pa vedno tako, da vas bodo morali najhujši nasprotniki spoštovati. Marlivo, moško postopanje v prid naše prejubljene domovine naš mora konečno privesti do zmage, to je, da bomo kot kulturni narod spoštovani in da se ne bodo naše pravice samo pripoznavale, ampak tudi v vsakem oziru izvrševali.

Politični pregled.

Državni zbor se uže dolgo časa peča s prenaredbami v sedanjem sistemu neposrednjih davkov in še ne bo tako precej konec dotičnih razprav. Zadnje debate so se sušale okoli vpra-

šanja, koliko naj se bo pri gruntnem davku odpuščalo, kendar se vvede novi personalni prihodninski davek, ki ga bo moral vsak plačevati, kdor ima nad 600 gl. letnih dohodkov — tedaj tudi večji posestniki na kmetih. Vsled te postave ima odpasti dozdanji prihodninski davek, ki se je bil leta 1849 naložil. Tačas je namreč se razpisala tako zvana tretjinska priklada na gruntni in hišni davek, in prihodninska priklada na pridobitni davek (erwerbsteuere). Zdaj, ko se uvede novi personalni prihodninski davek, bi morala odpasti cela tretjinska priklada in se gruntni davek za toliko znižati, za kolikor je leta 1849 pod imenom prihodninskega davka bil povešan, tedaj od $26\frac{1}{2}\%$ na 16 %. Vlada pa tega neče storiti in nasvetuje, da se samo $2\frac{1}{2}\%$ odpišeta, ostali znesek tretjinske priklade pa se naj tudi še zanaprej plača ter ostane kot direktni davek, ki bode tedaj zanaprej 24 % od starega katastralnega čistega prihodka znašal. Po tem računu bode zanaprej vsak posestnik mesto 1 gold. gruntnega davka z tretjinsko priklado vred le 90 kr. plačal, olajšanje ne bo veliko, pa bolje nekaj, nego nič. Predlog, da bi se cela tretjinska priklada odpisala, nij bil sprejet. Za njega so glasovali Slovani, konservativci, Poljaci, Rusini in skoraj vsi poslanci kmetskih občin, preti pak: mameluki, poslanci mest in trgov.

Gosposka zbornica je preteklo saboto obravnavala prvo nagodbeno postavo, statut o nacionalni banki. Plener je ostro govoril zoper to, da se dužizem tudi v ta zavod vvede. Knez Czartoryski je govoril kako pomirljivo, a vendar za napravljanje pogodbe. Rekel je, da si mora vsaka vlada zapisati na svoj pрапор: spravo narodnih in političnih protivstev v posameznih deželah in kraljestvih. Kaiserfeld pa je trdil, da Avstrija pogene, če nema Ogrov ter je priporočal nagodbo. V pondeljek je gosposka zbornica sprejela postavo o bankovnem štatutu po vladnem predlogu kot veljavno do konca leta 1887.

Delegacije stopijo skupaj 25. t. m.; Andrassy bo imel priliko, da razloži, k čemu potrebuje 60 milijonov goldinarjev kredita.

Cesarjevič Rudolf bi imel ta mesec v Prago iti, da se ondi vadi praktične vojaške službe, a Madjari nekda na vse kriplje na to delajo, da bi zabranili daljše njegovo bivanje na Českem. Madjari vidijo povsod strahove.

Ogerski državni zbor je uže dovolil Andrássy-ju zahtevani kredit in sicer tako, da se mu dovoli za zdaj na razpolaganje 18 milijonov.

O rusko-angleških zapletkah tudi danes ne vemo nič novega povedati. Rusi stojé pred Carigradom, angleško brodovje pa v Belem morju. Prvi so tako pripravljeni, da lahko vsaki dan Carigrad zasedejo. Če se bo tedaj Turčija že dolgo ustavljal, stisiti trdujave Šamlo, Varno in Batum, utrže se tudi generalu Totlebnu mit potrežljivost — ter zasede sé svojo vojsko Carigrad. Sicer vtegne postati rusko zasedanje mesta kmalu prepotrebno, da jse tam zavaruje javna varnost in posebno pa varnost Sultanova, proti kateremu se zdi, da so obrnjeni oni krvavi prizori, ki se zdaj od časa do časa ponavljajo v Carigradu. Po zadnjih poročilih vlada zdaj tam velik nemir. Umorili so nekega ministra, potem je bil boj med vojaki in ljudstvom. Sam gre na prejšnjega odstavljenega sultana Murada, da je on vse to osnoval.

Poslanik Šuvalov se je iz Peterburga skozi Berlin vrnil v London; kmalo pozvemo sad njegove misije: ali se Anglija vda temu, kar je slarni diplomat dosegel od popustljivosti svoje vlade, — ali ostane pri svojih prenapetih tirjatvah. Zadnje vesti kažejo brže na mir, nego na vojno.

Italija zbira pri Veroni tri vojne kore nekda zaradi vojaških vaj. Mogoče je pa tudi, da hoče Italija za slučaj pripravljena biti, ako bi se pogajanje zaradi miru nepovoljno iztekel.

Italijanska zbornica je začela dne 18. t. m. razpravljati načrt postave o zidanji železnic v zgornji Italiji v dolgosti 400 kilometrov s

skupnimi stroški 380 milijonov. Vidi se, da ima Italija veliko skrb za polajšanje javnega prometa — pa tudi še dobro založene državne blagajnice, ali pa obilo kredita.

Na Nemškem je začela vlada po napadu na cesarja Wilhelma zatirati socialne demokrate. Sploh se tamšnji liberalci bojejo, da nastopi doba reakcije ter zapazujejo uže nje začetek v odpustu ministra Falka, kateri je do zdaj posebno proti katol. škofom z vso ostrostjo postopal. Cesar sam je sprevidel, da treba gojiti, a ne dušiti religiozne čute v ljudstvu.

O žvepljanji tert. *)

Uže veliko let tare naše tertorejce silovita tertna bolezen, ktera se je tudi po naši deželi močno razširila in marsiktero bendimo uničila; pred njo niso obvarovani tudi visoko ležeti vinogradi. Dolgo časa je razsajala ta bolezen, pa ni nikde vedel, kako vkrotiti jo in preiskovali so učenjaki vsakovratna sredstva, da bi jo prognali; slednjič se je vendar posrečilo v žveplu najti zdatno, močno zdravilo, s katerim se morejo bolne terte ozdraviti. Pe dolgo časa je terpel, predno so se tertorejci dali prepričati o koristi žvepljanja. Sila je marsikterikrat naj boljša učiteljica v življenju, kajti sila tudi lenuha prižene, da se loti dela; sila spodbuja učene može, da tekmujejo na polji znanosti, da eden kaj boljega kot drugi svetu razodene in prav tako je bilo tudi pri tertorejcih. Videli in slišali so, da je v sosednji vasi umen in marljiv gospodar pridno žvepljal terte in jih istinito obvaroval tertne bolezni ter imel bogato vendimo, ko so vsi drugi sosedje tužno pohajkovali jeseni ob času tergatve, kajti ni ga ostalo ne enega zdravega grozdja. Poskusili so tudi oni v prihodnjem letu in posrečilo se jim je delo in če niso popolnoma zabranili te bolezni, imeli so saj srednjo tergatve, kajti ponisliti je treba, da bolan les (bolan les terte) tudi zelo revne popke poganja, iz katerih more tudi le revno grozdje izrasti. Le na zdravem, dobro izzorelem tertnem lesu smemo pričakovati bogatega zaroda, saj to vedo vsi praktični tertorejci, ki pozno jeseni uže sodijo, kakova bi vtegnila biti prihodnja letina, namreč da jim dobro izzoreli trtni les daja veliko nado, zelenikast, slabo zoreli les pa bojazen za prihodnjo vinsko letino. Predno govorimo o žvepljanji, treba, da se seznamimo, kaj je tertna bolezen. Učenjaki so z mikroskopom (povečšinom steklom) našli, da je neka silna majhna glivica, ktero so imenovali „odium Tuccheri“ kriva, da terta zholi, da se prepreže z nekim sivim pepelnatim prahom, da konečno napadeno perje temporavjo postane in se slednjič posuši in to vse še hujše na grozdu, ki se na vse zadnje spremeni v ostudno gnojno tekočino. Ta glivica spada v versto nizkih gob; imenujemo jo tertno plesnjobo. Množi se po trosih, ki plavajo v zraku raztreseni in katerih je na miljone. Ko dospé do terte tak okužen zrak, kmalu se nabere na tert in grozdu na miljone teh trosov, ki se zelo hitro mnoge in izrashi žive iz trtnega soka, tedaj prav tako, kakor vidimo rasti plesnjevec po starem kruhu, siru itd. Vsled tega mora terta pešati, kajti ta vsljene oropa jo skoro vsega živeža; zato tudi vidimo, da ne le grozja ni, ampak da začne tudi celo terta pešati, da ima zelo reyen, bolehen les. In prav v tem imamo iskat, da marsikterikrat v prvem letu žvepljanja nima gospodar popolnoma vgodnega vspeha, žveplo namreč je sicer koristilo, pa bolni tertni les je toliko upešan in slabljen, da ni bilo mogoče roditi mu obilnega sadu.

Hvala Bogu tedaj, da vemo za sredstvo, s katerim se moremo vojskovati proti tako grozno škodljivemu sovražniku naših vinogradov, ki je v toliko letih na miljone goldinarjev škode proučil marljivim tertorejcem, ki je žugal opustošiti naše prelepe vinske pokrajine in hotel siliti nas na izselitev iz preljubih krajev, kder je tekla naša zibelka. Da bi pa htel vsi tertorejci žvepljati! Pa najejamo sc, da vendar ne bodo sami sebi toliko sovražni in zato naj podamo in objavimo poduk, kako se imajo žvepljati terte, kajti ni dovolj, da se žvepja, ampak treba da se dobro žvepja.

Zvepljanje pa je dobro izvršeno, če pazimo:

- da je žveplo res popolnoma dobro in čisto, sajti nahajajo se tergovci, ki žveplu pridevajo primeki n. pr. gips itd. Tudi ne sme biti žveplo prestaro. Se veda je to priprostenku kmetovalcu težavnou spoznati; pa v njega tolažilo morem reči, da v Gorici se dobiva dobro žveplo in omenjam posebno žveplo, ktero se melje v mlini gosp. Kocijančiča v Muši, ktero je preiskoval Dor. König, profesor kemije in se izrazil, da je popolnoma čisto, in močno, pa tudi izverstno zmleto, kar je 2. pogoj vspešnega žvepljanja: žveplo mora biti jako fino zmleto in na najfinjejših svilnih sitih presejano, kajti kolikor finejše zmleto bje žveplo, toliko bolje in gotoveje obtici na tertni, na perji in na grozdji. Saj ve vaakteri, da bo sumpna polna moke, ce verže na njo pest fine moke, aka pa vrže pest

otrobov na njo, se bo le malo poznalo. Prav tako, ako vsujemo pest finega peseka komu na sukujo: tega tudi mnogo ostane na obleki, debeli pesek pa skoro ves odleti. Ko tedaj kupujemo žveplo, včasino roko, dlan v žveplo in če vidimo, da se v žveplu vidijo najmanje vejice človeške dlani, smemo biti zadovoljni, ker žveplo je fino, drobno zmleto.

3. moramo o pravem času žvepljati, namreč per-vikrat, ko je terta mladike za pol čevlja poguala, (tedaj sedaj je uže zadnji čas za per-vikratno žvepljanje) drugikrat, ko je terta odvela, menj cvetenjem ne smemo nikakor terte motiti, tedaj tudi žvepljati ne, tretjikrat, ko so grozdiči uže precej razviti, naj bolje tedaj v začetku avgusta. Ako pa bolezen hudo razsaja in se morda tudi na naših tertah vidi kakovo znamenje te glivice, moramo nevtrudljivo nedajevati in ponavljati žvepljanje, kajti bolje je par goldinarjev potrošiti in delati, da si zagotovimo bendimo, kakor pa obupati in zgubiti vso tergatve. Brez truda ni krhak!

4. moramo tudi v primerem pravem vremenu žvepljati in za to je naj sposobnejše vreme, kadar je tihomirno, in stanovitno, kajti, če pride še tisti dan dež, odpres žveplo, ktero ni imelo časa koristiti in celo delo je brezuspešno. Zato pa iskreno priporočam, da se v takem nevgodnem slučaju ne prestranimo in ne oterpuemo, ampak da takoj, ko zopet nastopi stanovitno, lepo, gorko vreme, žvepljanje ponovimo. Res je par grošev več potrošenih in dvojno delo, pa če si hočemo pomagati, moramo uže kaj žrtvati.

Paziti je treba, da ni veter, kajti v vetrovnem vremenu veliko več žvepla potrosimo, ker ga veter odnaša. Ko vidimo zvečer, da se lepo v Zahodu žari, ko nam znamenja obetajo lepo stanovitno vreme, ko zjutraj vidimo, da imamo pričakovati lepega dneva, hajdimo na delo in ko prijazno zjutranje solnce nekajko obsije terte, je pravi čas, da pričemo žveplati.

Ostaja mi še pokazati, kako da žveplo uplija in koristi. Žveplo samo na sebi je zoperno vsem organskim stvarem in posebno ko se premeni v žvepljasto sokisino s pripomočjo kisleca v zraku in solnicne gorkote, kajti v njej mora vsahniti vsako življenje, tedaj tudi prestati življenska moč teh glivic.

Ko bi hteli vši tertorejci žvepljati in sicer tako pozorno in natančno, kakor smo ravno kar povedali, koliko milijonov in milijonov trosov te zelo škodljive glivice bi uničili, koliko milijonov novih mladih glivic bi s tem zabranili, tako da bi sčasom moral prestati ta siloviti vsljence. Tertorejci! pikar ne držimo rok križem, vsi delajmo marljivo in neutrudljivo, da odženemo iz naših vinogradov tertno plesnjobo in da se nam zopet povernejo bogate vinske letine, v kar Bog pomozi!

Razne vesti.

Silna nevihta je razsajala pretekli torki po-poldne skoro po vsem Goriškem in mnogo škode na redila. Sem ter tja je tudi toča štrcal, po Furlaniji, po tem v Brdih, posebno v Števerjanu in Podhabrju je pa prav nesmiljeno rožljala. V zadnjih dveh občinah je v velikem delu vinogradov ves bogati zarod na trtah in na sadnem drevju popolnoma pokončala in vse setve uničila. Tudi v občinah Privacina, Dornberg, Berje, Preseje, Selo, Črniče, Vitovje, Osek in Šempas je naredil veter s točo in dežjem mnogo škode. Nadrobnih zanesljivih poročil do zdaj še nismo prejeli. Pač žalostno! Vinograd in polja niso uže davnno tako obilne letine obetali, kakor letos, in uže so tu pa tem ubogemu kmetu in tlačenemu posestniku vse naše vpale — drugod se pa hudo pozgubljajo, ker tako zgodne vremenske nezgode morsko vsacega strahom napolniti, da se ne uresniči osodepolni: hodie mihi, cras tibi!

Vabilo k veselicu, katero napravi bračno društvo v Zvoniku pod milim nebom v nedeljo 26. maja 1878. Program: 1. „Govor“, 2. „Slavčev spev“ ugl. Avg. Leban. 3. „Prava sirota“ deklamacija. 4. „Jadransko morje“. 5. „Pri zibelki“ ugl. K. Mašek. 6. „Lahko not“, ugl. Zupan. 7. „Poštana dekllica“, Šaligra. Začetek ob 8. uri popoldne. Vstopnina k besedi 20 novč. Po besedi ples. K obisku udeležbi ujedno vabi

Občni zbor vinorejskega društva v Kamnji dne 19. t. m. je bil dobro obiskovan in ydeležilo se je podučljivega govora g. prof. Povšeta prav mnogo poslušalcev; bila je prava gneča v sicer prostorni šolski dvorani. Govor je obsegal, kako se ima ravnat s tert po leti, kako se ima mandati, kako se ima ravnat z vinsko prazno posodo, da ostane čista in zdrava, kako se imajo trte žvepljati. Po končanem govoru ostali so društveniki v dvorani in potem ko je gospod A. Favetti razložil zbranim namen društva, volil se je novi odbor.

Kot predsednik je izbran enoglasno obče splošnani Skriljski župan gosp. A. Favetti, v odbor pa sledeli gg: Hilarij Zorn, kapelan g. Sternard, nadučitelj; g. Valič župan vsi trije iz Kamnja, g. Rustja Ant. posestnik iz Skrilj h. št. 18, in g. Lozer, župan Vertovinski.

Imena novo izbranih mož nam dajojo gotovo nazdo, da se bo soper oživelno društveno delovanje, saj je

*) Iz govora prof. Povšeta v Dornbergu 19. t. m.

pokrajina, v kateri ima to vinorejsko društvo svoj de-
lokrog, prav bogato obdarjena z vsem, kar treba za
vsešnjo vinorjo, in ravno ta je, ktera edina more
pripomoti k boljši bodočnosti ondolnih prebivalcev,
kterim je pač iz serca želeti boljših časov od sedanjih.
Zato pa, omikani rodoljubi izpod Čavna, živeči med
narodom, ki Vam je sedaj izročil kmilo društva, opravi-
čite vam častno izročeno zaupanje in neustrašljivo
delajte, da se tuši pod Čavnem z boljša vinoreja; saj
s tem boste silno veliko koristili vašej ožji domovini
in njej pomagati je najlepše delo vsakega rodoljuba!!
Ravno vinorejska društva zamorejo naj več storiti za
vinorejo, kakor nam kaže društvo Dornberško.

Iz Kanala nam poročajo, da so tamošnji pevci
npravili novodobemu g. okr. sodniku dr. Tužarju
na večer dne 19. t. m. prav lepo serenado — katera
so je po tem spremenila v veselo vrtno zabavo, tra-
jajočo skoro do mlade zore. Lepa pomladanska noč
je bila improvizirana veselici jako ugodna. Nadejati se
je, da bo znal gosp. sodnik po vrednosti ceniti živ
izraz simpatije, ki so mu ga domači rodoljubi poklo-
nili in da se ne bo tako osorno zavjal v plašč svo-
jega vazišnega dostojanstva — kakor se je o svojem
času keno drugi.

Bolezem v Št. Andreži, o kateri nam je zad-
njic poročal veleštevani gosp. doktor Rafael Rojic,
začela se je razširjati tudi po drugih vseh goriške
okolice in kaže svojo moč posebno na južni strani
tega kraja. V Rubijah in Sovodnjah je nekda prav
mnogo bolnikov, pa tudi v Peči, Rupi, Mirnu, Ore-
hovlji, Biljah in drugod; tudi v Gorici se je uže pri-
kazala. V Sovodnjah se je zarad bolezni začasno za-
prla ljudska šola.—Napadeni ljudje se vedinoma kma-
lo ozdravijo, vendar pa jih je tudi nekoliko po prav
kratki bolezni umerlo — v 48 in tudi v 24 urah. —
Goriški zdravniki s predsednikom (zdravstvene komisije, dr. Zadrom) vred trde, da je bolezni hujša,
nego jo je g. dr. Rojic označil, —namreč „miliaria“,
pa vendar ne najhujše baže. Take epidemije še ni bi-
lo v naših krajih — pač pa se je bolezni uže poprej
pokazala v posameznih primerljajih; v Furlaniji jo pač
tudi uže poznao kot epidemijo. Svojo domovino ima
v zgornji Italiji, posebno okoli Verone in Mantove. —
Kar ni se drugih nadlog zadosta — pa še epidemije nas
plašijo.

Monte Re se dandanes tolikrat čita po itali-
janskih časnikih, da ljudje radovedni poprašujejo, kje
se ta gora nahaja. Omenjeno je že bilo v Soči, da
se našim Italijanom poljubi vsa geografična imena
prekerševati in italijanci, da bi naši kraji poprej za
Italijo zreli postali. Začetnik vsemu temu je Antoniani
sé svojo knjigo: *Il Friuli orientale*, Milano 1865. Če
odpremo torej to knjigo modrosti, najdemo, da se tam
imenuje Nanos Monte Re, Triglav Tricorno, Čerca
perst Monte Nerc, Snežnik Monte Nevoso Jamlje (Ja-
miano) Ammanum, Topoljan Apulejanum, Schwarzen-
eck Nigrignano itd. itd.—Zakaj pa je kerstil Antoniani
Nanos za Monte Re? Pavel Diakon pripoveduje v
svoji langobarški zgodovini (II. cp. 8), da ko je Al-
boin se svojim ljudstvom do meje Italije prišel, šel
je na visoko goro in vžival razgled po Italiji. Zaradi
tega se je imenovala ta gora od tedaj „Kraljeva gora“ (Mons regis). Ali je ta gora morda denašnji Nanos? Vsakemu je znano, da z Nanosa nij kaj priležen raz-
gled po Italiji, pač pa po Istri (prim: D. r. Bizzaro, Sar-
cifago dissoterrato e Cividale pg. 14, nota 2). Dalje
je znano, da so šli Langobardi iz gorenje Pannone
čez Koroško v Italijo, a ne po vipavski dolini in Pa-
vel D. pripoveduje, da so hitro potem, ko so mejo
prekoracili v Čedadu stali, torej je moral biti „Mons
regis“ prav blizu Čedada. Iz tega sklepajo pametni
zgodovinarji, da je ta gora naš Matajur (O. Vi-
viani. Storia dei fatti dei Longobardi, Udine 1826,
pg. 74, nota 1).—Toliko o temeljnosti naših Italijan-
čev in o njih italijanomaniji.

Manzano, Francesco conte di, misli v kratkem
času izdati sedni zvezek svoje frijulske zgodovine „An-
nali del Friuli“, obsegajoč dobo od 1420—1789. Per-
viš šest zvezkov je prišlo v Vidmu na svetlo 1858—
1868. Manzana zgodovina je, če ravno v annalisti-
čni obliki pisana, najobširnejše delo te verste in obsega
marsikaj, kar ne spada strogo k frijulski zgodovini. Manzano je tako priden in tudi veden kompilator, ki
je skrbno poiskal vsa data, ki se tičejo Friulskega,
in je priobčil v svojih annalih. Zlasti hvalevredno na
njegovi knjigi je to, da ima pod čerto polno kulturno-
istoričnih notic in topografskih pojasnenj. Za ta
oddelek je porabil čedajskoga zgodovinarja Nicoletta, ki
je umerl 20. aprila 1596. Pisal je več knjig o fri-
julski zgodovini za časa akvilejskih patrijarhov, ki so pa
vse le v rokopisu ostale. Ta Nicoletti piše med drugim,
da so za časa patrijarhov po frijulskih vseh ve-
liko bolj slovenski govorili, nego furlanski, ker
ta jezik je bil takrat še ne omikan zlodoneč („il lin-
guaggio slavo era assai più usato nei villaggi di quello
che la favella forlana, allora incolta, e d'un ingratto
suono.“ Manzano, Annali II. pg. 111).

Ker naši nevedni Italijani tako radi zabavljajo
čez naš jezik, naj je opomimo tukaj, kaj piše njih
pervi splošni zgodovinar Cantù (Storia univ. VII.

pg. 16.) o Slovanih: La loro lingua, benchè da al-
cuni per il cumulo di consonanti offerto dagli scritti
loro siano indotti a crederla stranamente dura, è so-
vissima, pieghevole all'accento della passione, maschia
e soda, popolare e forbita, e ricchissima nella sua
grammatica“.

Vabilo k IV. občnemu zboru, „Učiteljskega dru-
štva za slovenski Štajer“, kateri bode v torek po bin-
koštih, 11. junija 1878 v Ljutomeru. (Začetek ob 8
uri zjutraj v sobi I. realke.

Dnevni red: I. Nagovor predsednika; II. Por-
čilo tajnika; III. Porčilo blagajnika in polaganje ra-
čuna od 15. avgusta 1876 do 1. junija 1878; IV. Vo-
litev 3 pregledovalcev računa; V. Pogovor o bodočem
delovanju društva in določevanje o visokosti društvene
letnine. VI. Določevanje društvenega sedeža in kraja
za bodoči občni zbor. VII. Voľitev predsednika in 14
odbornikov. VIII. Predlogi in nasveti posameznih udov.

Na čast udeležnikom 4. občnega zбора „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ v Ljutomeru pri-
redi podpisani odbor sledče: Na binkoštni pondeljek: I. Zabavo s petjem in godbo (v pivarni ob 4.
uri popoldne). II. Skupno razveseljevanje v
čitalnici (zvečer). Na binkoštni torek: III. Skupni izlet k „vili“ g. Zemljišča nad Ljutomer za raz-
gledovanje ljutomerske okolice ob 7. uri zjutraj. IV. Skupni obed v čitalnici ob 11. uri zjutraj. Vsem
p. n. udom našega društva in tudi drugim domoljub-
nim gospodom učiteljem, kateri ne bodo utegnili biti
navzoči pri naši skupščini, bodi pa za razvitek naše-
ga šolstva velevažno „Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“ i p o l o priporočeno.

Prvi, namreč udje naj izvolijo društvo tudi s tem
podpirati, da bodo pri priliki poravnati dolžno letnino
(za leto 1878—50 kr.) in pa druge mogoče zaostale
zneske (n. pr. naročnina „Slovenskega Učitelja“); vsi
drugi naj se izvolijo pa kot novi udje k nam pridru-
žiti. Vsem našim prijateljem naj bode tudi priporoče-
na po našem društvu izdana „Občna zgodovina“ (c. 25 kr.) in „Kocenov zemljepis“ (c. 15 kr.)

Društvo bode svoje pretrgano delovanje (s pre-
nehanjem izdajanja lastnega organa) v ugodnih okoli-
ščinah z o p e t n a d a l j e v a l o . Zato prosi vse pod-
pore svojih somišljencev. Naše geslo je in ostane:
„Vse za blagor slovenskega šolstva!“

V Ljutomeru 15. maja 1878.

Odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Novo knjigo o Bolgarih je izdal Teplow
„Materialy dlia statistiki Bolgarij, Trakij i Makedonij.“ Iz te povzamemo, da prebiva v nekdanjih vilajetih Tu-
na (Donava), Drinopolje, Solun in Monastir 4,096.000
Bolgarov, 35.500 Gerkov, 14.180 Armencev, 8.830.
Romunov in Kuro-Vlahov, 41.300 Serbov, 18.240 Ju-
dev, 11.325 Rusov, 4.700 Nemcev; dalje po prilikri
23.800 Albancev, 30.000 Pomakov (mohamedanskih
Bolgarov) 120.000 Ciganov, 90.000 Čerkesov, 43.300
Tatarov.—Vseh Bolgarov v Evropi je: 5.120.000 (na
Rumunskem 500.000, v Rusiji 970.32, v Avstriji 269.20.)
V Bolgariji in Trakiji (brez Carigrada) prebiva 4.767.400
Nemohamedancev in le 1.774.900 Mohamedancev.

LISTNICA UREDNIŠTVA: Gg. dopisnikom iz Berij, z
braniške doline, iz Benetk in Trsta: Danes se nam je tvarina
zatagli; ne zamerite, da smo morali za prihodnjič odložiti.
Zdravi!

Poslanica.

Na grobu Ivana Furlanija iz Rifeberga umer-
lega dne 17. maja 1878.

Nemilja smert pretrgala je nit življenja možu,
ki je bil mnogo prezgodaj odtegnjen svojej družini,
svojim mnogim prijateljem in vsem znancem.

Ivana Furlanija ni več!

Kako brido donijo te besede! kako tužno se
odmevajo v sercih vseh njegovih prijateljev, ki zgubo
na prezgodujem njegovem grobu objokujemo.

Njegove čednosti vse naštevati mi v tem brit-
kem trenutku nij mogoče.

Med nami rojenega, poznali in spoštovali smo ga kot
pravega poštenjaka.

Leta 1862. zavezala ga je goreča, odkritosrčna
ljubezen v zakon z bitjem, ki mu je to ljubezen vr-
čalo in težavno pot žiljenja s cvetkami trosilo.

Vsi smo prorokovali zaljubljencema zdravje, sre-
čo in dolgo življenje.

Toda Bogu je drugače dopadlo!—

Po malo letih srečnega družinskega življenja po-
grabila je nemila smert njegovo soprogo — vbozo Lo-
žiko! — pustivši v spomin tri vboze sirotice.

Poročil se je v drugo, ter povernil sirotam sker-
beno mater.

Vboga Ložika! perva ljubljenka, ga je hotela so-
pet videti.—

Danas sta oba v nebesih združena, milo objema-
je se po dolgej ločitvi. To gulinjivo podobo mi pred-
očuje otočna fantazija!

Vnet domorodec, skerben oče, dragi prijatelj,
spoštovali možak nam je vzet v cvetu svojega živ-
ljenja!

**Ivan, preljubi Ivan! Z Bogom! Zemljica, ki
Tvoj prezgodnji grob krije, bodi Ti rahla!**

Žalujoči prijatelj F. C.

Javna zahvala.

Rajniki msgr. Janez Globočnik, knezonadškofov
tajnik, bil je pri zavarovalnem drustvu „Gresham“ za
4000 goldinarjev na smert zavarovan.

Podpisani spričujem, da sem po glavnem zas-
topnik drustvenem v Ljubljani — g. Valentino
Zeschko-tu zavarovani znesek točno prijet. Zatorej se
omenjenemu drustvu tukaj javno zahvaljujem, ter je
občinstvu gorko priporočam.

V Gorici dne 8. maja 1878

Jožef Maišič,
vodja mal. semenišča.

V malem semenišču so na prodaj razne reči po
rajnem Mons. Janezu Globočniku. O pondeljkih in
četrtkih se bodo omenjene reči ogledovale in oddajale.
Oskerbištvo m. semen.

Dunajska borza.

	23 maja
Enotni drž. dolg v bankovcih	62 gl. 35 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	65 " "
Zlata renta	71 " 90 "
1860 drž. posojilo	114 " "
Akeije narodne banke	799 " "
Kreditne akcije	217 " 75 "
London	121 " 10 "
Srebro	105 " 20 "
Napol.	9 " 69 "
C. kr. cekini	5 " 70 "
Državne marke	1 " "

Oznanilo.

V Lokaveu pri Ajdovščini prične dne 3.
junija 1878 ob 9. uri zjutraj prostovoljna jav-
na dražba (kant) vsega blaga ktero je zapustil
rajnki tamosnjič čast. gosp. vikar Andrej Jug.

Le-to naznanja prečast. duhovščini in dru-
gemu si. občinstvu, da bi v obilnem številu k
dražbi prišli.

žalujoča rodbina.

MI DARUJEMO VSAKEMU

najpotrebnejše domače orodje, kakor: žlice za
kavo in jedi, nože in vilice itd. itd.

Od konkurznega oskrbištva pred kratkim na nič
prišle velike angleške tovarne za britanija-srebro smo
dobili poziv, naj vse izdelke iz britanija-srebra, ki jih
pri naši zalogi imamo, za majheno odškodnino prevoza
in 1/4 delavske plače darujemo.

Ako se vpošlje znesek ali tudi proti povzetju cene,
ki je pri vsacem izdelku označena, samo za povrnitev
troškov prevoza iz Angleškega na Dunaj in majhen del
delavske plače, dobode vsakdo le-to

zastonj:

6 kom. britanija-srebrni žlice za jedi, 6 kom. baš ta-
kovih žlice za kavo, vkupe 12 komadov, stalo je
prej gl. 6, a sedaj stane **vsek 12 komadov**

vkupe . . . . . gl. 2.35

6 kom. britanija-srebrni namiznih nožev z angleškimi
ostrihami, 6 kom. baš takih vilic, vkupe 12 kom., ka-
teri so prej stali gl. 9, stoji zdaj **vsek 12 vkupe gl. 3.40**

1 zajemalka za mleko, težke vrste, prej gl. 3, zdaj gl. 1.30